

Muzeum Polskich Formacji Granicznych

<https://muzeumsg.strazgraniczna.pl/muz/formacje-ochrony-granic/biografie/1918-1939/kadra/u-z/jan-wojcik/9709,Jan-Wojcik.html>
21.05.2025, 02:41

plk **Jan II Wójcik** urodził się 13 października 1893 r. w Babicy (gm. Czudec), w chłopskiej rodzinie Franciszka i Zofii z d. Szczepan. Ukończył gimnazjum filologiczne w Rzeszowie, gdzie uzyskał świadectwo dojrzałości. W okresie szkolnym wstąpił do Związku Strzeleckiego, w którym po ukończeniu szkoły podoficerskiej mianowany został sekcyjnym. Po wybuchu I wojny światowej, od 16 sierpnia 1914 r. służył jako sekcyjny w 4. kompanii 2. pułku Legionów Polskich. Początkowo jako kpr., a następnie plut. brał udział we wszystkich walkach I batalionu II Brygady Legionów. W okresie od 1 marca do 1 maja 1916 r. był przydzielony do legionowej szkoły chorążych, po jej ukończeniu został mianowany chor. Podczas walk został dwukrotnie ranny: 12 czerwca 1915 r. pod Rokitną, a następnie 21 czerwca 1916 r. w obie ręce pod Grusiatynem. Jako ciężko ranny został skierowany do szpitala w Lublinie, a potem do Krakowa, gdzie przebywał do 30 listopada 1916 r. Po powrocie do pułku objął dowództwo plutonu w 4. kompanii, później w 11. kompanii. Po kryzysie przysięgowym, wraz z 2. pułkiem brał udział w walkach II Brygady Legionów na Bukowinie.

Za walki w czasie I wojny światowej został odznaczony brązowym i srebrnym medalem waleczności. 1 listopada 1917 r. mianowany został ppor. Po bitwie II Brygady Legionów pod Rarańczą (15 lutego 1918 r.), od 1 marca, jako por. był dowódcą kompanii 13. pułku w II Korpusie Polskim na Ukrainie, dowodzonym przez plk Józefa Hallera. Po bitwie pod Kaniowem (11 maja 1918 r.) i rozproszeniu korpusu, przez kilka dni przebywał w niewoli niemieckiej. Po ucieczce z obozu, związał się z konspiracją Polskiej Organizacji Wojskowej w Kijowie. Został wyznaczony komendantem rejonowym Polskiej Organizacji Wojskowej na Kijowszczyźnie. Od 1 października 1918 r. służył jako dowódca kompanii w 4. Dywizji Strzelców Polskich gen. Lucjana Żeligowskiego. Brał udział w walkach dywizji w rejonie Odessy. Od 10 do 24 grudnia 1918 r. przebywał w niewoli wojsk ukraińskich dowodzonych przez atamana Semena Petlurę.

Po ucieczce z obozu i powrocie do kraju, w grudniu 1918 r. został przydzielony do oddziału mjr Trojanowskiego w Jabłonnej. Od 1 lutego do 1 maja 1919 r. dowodził batalionem w odtworzonym 2. Pułku Piechoty Legionów. Następnie był kierownikiem wyszkolenia w batalionie zapasowym pułku. Od 28 maja 1920 roku był dowódcą batalionu 2. pułku. W grudniu 1919 r. awansowany został na kpt. Brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej,

podczas której wyróżnił się m.in. w walkach nad Berezyną. Od 24 czerwca 1920 r. jako chory na tyfus i zapalenie opłucnej został przydzielony do szpitala w Rzeszowie, gdzie przebywał do 28 września 1920 roku. Od 1 października ponownie był kierownikiem wyszkolenia w batalionie zapasowym. Dnia 15 listopada 1920 roku został mianowany dowódcą II batalionu 2. Pułku Piechoty Legionów. Za udział w wojnie polsko-bolszewickiej został odznaczony Orderem Virtuti Militari V kl. (17.05.1922 r.) oraz czterokrotnie Krzyżem Walecznych (26.10.1922 r.). Za działalność niepodległościową został odznaczony Krzyżem Niepodległości (1931 r.), a za działalność społeczną Krzyżami Zasługi: srebrnym (1930 r.) i złotym (1931 r.).

Po zakończeniu wojny pozostał w służbie zawodowej. Był m.in. dowódcą batalionu, obwodowym komendantem Przynależności Wojskowej i kwatermistrzem w 12. Pułku Piechoty w Wadowicach. W 1925 roku był przydzielony na kurs unitarny w Doświadczalnym Centrum Wyszczolenia w Rembertowie. Od 25 lutego 1931 r. był dowódcą Batalionu KOP „Sejny” w składzie Brygady KOP „Grodno”. Za działalność na rzecz wyszkolenia wojska oraz aktywność społeczną, 11 listopada 1936 r. został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Po przeniesieniu z KOP, od października 1937 r. pełnił służbę w 3. Pułku Piechoty Legionów w Jarosławiu. Wiosną 1939 r. był zastępcą dowódcy pułku. We wrześniu 1939 r. został dowódcą Ośrodka Zapasowego 2. Dywizji Piechoty Legionów w Jarosławiu. Wobec postępow nieprzyjaciela, od 9 września organizował obronę przedmościa Jarosławia na odcinku Radymno - Sieniawa. Dnia 10 września, dowodzone przez niego zgrupowanie przejściowo podlegało gen. bryg. Stanisławowi Maczkowi, dowódcy 10. Brygady Kawalerii. W dniu 11 września pod naporem oddziałów niemieckich dowodzone przez niego oddziały wycofały się w kierunku Lubaczowa. Przez kilka dni zgrupowanie toczyło walki odwrotowe, w dniach 14-15 września osiagając rejon Borowiec - Kozaki, a ostatecznie doszło do Puszczy Różanieckiej. Dnia 17 września ppłk Jan Wójcik wobec otoczenia oddziałów zgrupowania, wyczerpania zapasów i przemęczenia żołnierzy podjął decyzję o zniszczeniu uzbrojenia i rozpuszczeniu żołnierzy. Pod koniec września 1939 r. powrócił do Jarosławia skąd przeniósł się do Rzeszowa. Od marca 1940 r. był członkiem konspiracji wojskowej. Pod ps. „Grzeszczuk” został mianowany komendantem Rzeszowsko-Tarnobrzckiego Rejonu Związku Czynu Zbrojnego. W czerwcu 1940 r. został zaprzysiężony jako członek ZWZ i mianowany oficerem sztabu Inspektoratu ZWZ Rzeszów. Używał nazwisk „Adam Zieliński”, „Jan Dziura” oraz m.in. pseudonimu „Wuj Jan”. Od 1943 r. pełnił służbę w Podokręgu AK Rzeszów (Okręg AK Kraków), gdzie był oficerem wyszkolenia (m.in. nadzorował szkolenie oddziałów BCH scalonych z AK). W dniu 11 listopada 1944 r. został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami a 1 grudnia awansowano go na płk. W czasie akcji „Burza” w sierpniu 1944 r. planowano powołać go na stanowisko dowódcy 39. Pułku Piechoty AK, który miał koncentrować się w rejonie Rączyny - Łopuszki Wielkiej - Huciska Jawornickiego - Świebodnej. Ze względu na brak źródeł, nie wiadomo, czy rzeczywiście pułk brał udział w walkach.

Po zakończeniu wojny, od 1946 r. pracował jako urzędnik w Okręgowym Oddziale „Społem”, a następnie w Wojewódzkim Związku Gminnych Spółdzielni i Okręgowym

Przedsiębiorstwie Handlu Opalem. Od 1957 r. był członkiem ZBoWiD. W dniu 26 lutego 1973 r. został odznaczony Krzyżem Walecznych. Zmarł 25 maja 1974 r. Został pochowany w Rzeszowie na cmentarzu Pobitno.

Zródło:

CAW, Kolekcja akt personalnych, Ap. 14751, Ap. 15189, KZ 30-148

W, Steblik, *Armia „Kraków” 1939*, Warszawa 1989 r.

Ż. Domino, *Pułkownik Jan Wójcik - czyli wuj „Adam” z Babicy*, [w:] *Babica - ta ziemia nie jest nam obca* [www.babica.czudec.pl].

Opracował: **Artur Ochał**